

# UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša  
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10— K  
pol leta . . . . . 5— „  
četrt leta . . . . . 2-50 „  
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h  
„ „ „ dvakrat . . . 12 „  
„ „ „ trikrat . . . 10 „  
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h.  
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša  
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

## Cenjene naročnike,

ki še niso poravnali naročnine za prošlo leto, prosimo, da to store nemudoma, ker smo si- cer primorani jim list ustaviti. Hkrati pa opozarjamo one naročnike, ki plačujejo četrtletno, naj nam pošljejo denar v prvi polovici četrtletnega meseca, ker nam s tem jako olajšajo upravniške posle.

**Upravništvo.**

## Solidarnost — internacionalizem.

S posebnim ozirom na stanovsko-šolsko političsko strem- ljenja slovenskega naprednega učiteljstva.

Danes, ko je prišlo že do skupnega nastopanja in združitve naprednega slovanskega in splošno naprednega učiteljstva v Avstriji, ko je solidarnost zadobila splošno mesto razsodnosti in treznosti, nihče več ne dvomi o potrebi interesnega združenja v točkah, v katerih sogla- šamo — in je trdno uverjen, da tako zdru- ženje nikdar ne znači narodnega izdajstva, čeprav se združimo z našimi narodnostnimi nasprotniki, a stanovskimi tovariši, temveč je to združenje koristno in potrebno interesnim skupinam, ne da bi postala ena od druge odvisna.

Tako soglašajo vse napredno učiteljstvo v Avstriji v onih točkah, ki so nam skupne in zanje tudi skupno nastopa. Danes nastopa vse napredno avstrijsko učiteljstvo za dve točki skupno, t. j. za gmotno situiranje vsega av- strijskega učiteljstva in da se pri preosnovanju državnega šolskega zakona ne krši načela naprednosti. Vsekakor se pa bosta družili obe napredni interesni skupini vselej solidarno, kadar pojde za kako skupno zadevo, za sta- novske in šolske zadeve v državi. To so skupni smotri naše stanovske in šolske politike.

Kadar se pa zastopa narodnostne in spe- cialne interese, tedaj pa nastopata ti interesni skupini vsaka zase. Torej nikakor nima v tem

oziru naše združenje vpliva na krajevne in na- rodnostne razmere in tudi ne dovaja to zdru- ženje ne nacionalnih ne deželnih ne krajevnih organizacij in tudi ne posameznika do bodisi kakršnekoli odvisnosti.

V zgoraj označenih točkah je torej udeje- stveno naše internacionalno stališče in načelo, medtem ko ostaja krajevnim organizacijam in nacionalnim zvezam prosto izvrševati narod- nostni in podrobni program.

Potrebno se nam je zdelo to omenjati, da se nas bo razumelo ob raznih prilikah; potrebno pa tudi v tem oziru, da se bo vedel vsak posameznik zanimati tudi za te kompro- misne zadeve in se bodo z zanimanjem in disciplino posameznika laglje dosegli skupni smotri. Ni dovolj, da se zanimaš za organizacijsko gibanje v svojem okraju, temveč je neobhodna potreba, da se seznaniš z vsemi sklepi in naklepi višjih, nadrejenih organizacij in znaš tako zastopati ob vsaki priliki v njih označeno stališče.

Obsebi je umevno, da tako solidarno na- stopajo tudi manjše organizacije medseboj v onih krajih in stvarih, ki se tičejo skupnih zadev. Nikakor nismo zadaj in vemo, da se tako že sedaj postopa, toda važno se nam je zdelo to konstatirati z ozirom na našo stanovsko- šolsko politiko in nje formuliranje.

Toliko o mejah in razmerju naše notranje stanovske in šolske politike, katere neobhodnost se nam kaže nujna potreba in s katero se moramo natančneje seznanjati i baviti.

Drugačno in večje je pa naše druženje na slovanski, t. j. na narodnostni podlagi, ker tu je naša solidarnost tem večja in vez tem trdnejša, ker tu so nam točke obilnejše in je več skupnih interesov. Slovansko-šolska in sta- novska politika, ki smo jo započeli, nam obeta še obilega sadu, ker je trenutek izbran srečno — ko je pričela slovanska večina dobivati svojo veljavo in bo tako začela dobivati svoje pravice, ki nam gredo. S splošnim političkim preobratom naj se pa vrši preobrat tudi v šolstvu, in naši „Zavezi“ je skrbeti, da bodo tla v tem oziru pripravljena. Program, ki se bo podal na zborovanju v Krakovem, nam

bo podal smeri, in tedaj bo dovolj prilike se natančneje baviti s tem vprašanjem in ga razmotrivati.

Skoro da nam ni potreba tu omenjati ene prvih zahtev, ki jih ima realizovati naša slovanska zveza, da se peča z reorganizacijo naših učiteljskih in jih napravi za vzgojevališča narodnega učiteljstva i. t. d.

Morebiti nam bo kdo predbacival, da smo z našo slovansko politiko pričeli napačno. Toda naj bo uverjen, da se zavedamo večjih in tesnejših jugoslovanskih interesov in smo- trov, ki jih imamo zastopati, toda se nam v tem oziru stavijo mnogo večje zapreke in ovire v druženju, nego za rešitev splošno slovanskega stanovsko-šolskega vprašanja.

Toda pride tudi do rešitve jugoslovans- skega učiteljskega in šolskega vprašanja in gotovo bo to vprašanje velikega pomena ter bo zavzemalo eno prvih mest v vrsti vprašanj jugoslovanske vzajemnosti.

Naše vezi bodo postale tesne, ker bodo tesne vezi naših skupnih interesov. Naši smotri in stremjenja bodo pa v splošno korist in dobro jugoslovanskih narodov.

Tako smo obravnavali v glavnih potezah smeri naše stanovsko-šolske politike, s katere podrobnostjo se nam bo treba še natančneje baviti. Slovensko učiteljstvo naj se pa zaveda, da nas izven naše narodne stanovsko-šolske po- litike čaka važna analogat tudi z ozirom na izvennarodno sta- novsko-šolsko politiko, da pri reševanju posameznih vprašanj zavzamemo tudi mi svoje sta- lišče in mesto.

Preden končamo, naj se pobavim še ne- koliko z našo slovensko stanovsko-šolsko politiko, saj je vendar prvi pogoj nastopanju sloven- skega učiteljstva za lastne interese izven na- roda, da se zavedamo, kaj hočemo zastopati, kaj so naša stremjenja in kaj naše težnje? Torej se nam je treba prej doma dobro pri- praviti, preden poneseimo svoje zahteve in te- žnje ven. Naši notranji stanovsko-šolski boji nam v tem oziru ne bi škodovali, če bi bili

stvarni in načelni ter bi nam ne slikali kori- stolovstva in fanatizma. Prvi pogoj stvarnemu boju je pa zrelost, prvič stanovska zrelost in drugič političska zrelost.

Ne bomo natančneje slikali in črtali smeri pravega boja, ker bi itak pri naših sta- novskih nasprotnih tovariših padlo vse na ne- rodovitna tla. Skoro neumestno bi se nam zdelo črtati tu naš podrobni program, ker so se posamezne točke že vse obravnavale in smo o njih pisali, da mora biti na jasnem o njih vsakdo, ki je opazoval naše delo. Konstatovati pa moramo, da je premnogim slučajem usko- štva vzrok tudi malo zanimanje in mala iz- obrazba, tako da si imamo le čestitati, da se izločujejo taki elementi, ki bi nas v odločilnih trenutkih le ovirali.

Odločno moramo stopati preko teh ne- disciplinirancev — disciplina je znak zrelosti — a tudi preko onih neorganizirancev, ki so nam le balast in se okoriščajo z našim delom. Če se bomo hoteli truditi z njimi, nam znači to potrat časa, če pa bomo stopali preko njih do naših nadaljnjih smotrov, bo to njih poguba, ker ne pojdejo z nami in bodo zaostali za duhom časa.

Z vztrajnim notranjim delom in z uspešno vnanjo stanovsko-šolsko politiko bomo torej za- dušili te parasite v naših vrstah, ne da bi se nam bilo potreba z njimi posebe baviti in ne da bi se bilo bati od njih kakega okuženja. Naše delo je zasnovano na bo- dočnosti in trajnosti, in so uspehi neizogibni. To pa, kar oni imenujejo uspeh, je le hipnost slučaja političskih tokov, in rekli bomo: Bili so! Dixi.

## K izpremembi šol. zakonov v Istri.

Že lansko leto je sklenilo „Slov. učitelj. društvo v Istri,“ da bo delovalo na to, da se izpremene deželni zakoni: 27./7. 1875, št. 18, 30./3. 1870, št. 20, in 3./11. 1874, št. 29. V ta namen se je izbralo tri odseke, katerih

## LISTEK.

### „Slepa ljubezen.“

Dne 19. in 20. pret. m. se je Krčanom nudil izreden užitek; predstavljala se je namreč A. Peskova „Slepa ljubezen“.

Ker se je ta igra že prej na Štajerskem trikrat\* predstavljala, in so ob tej priliki tudi kranjski časopisi poročali o nji, ne bom tu navajal njene vsebine, ker je ta čitajočemu občinstvu že itak znana; usojam se le kot nepristranski opa- zovalec poročati širši javnosti o tem, kar je med uprizoritvijo meni pa tudi drugim polnilo dušo.

Da, dragi mi tovariš učitelj, kolikor glav šteje tvoj razred, toliko različnih duš je izro- čenih tvoji oskrbi. Ti seješ v te duše zlata zrna resnice, in žarko solnce tvoje velike lju- bezni do mile mladine pa jih ogreva in zbujajo k življenju; sočutje, potrpežljivost, pravičnost

\* Dobova, Ptuj, Celje.

in druge lepe lastnosti tvojega kremenitega značaja pa so oni čisti vir, ona blagodejna rosa, ki krepi in napaja, kar si ti vsejal. Otroci te ljubijo, spoštujejo, tvoje besede so jim svete. Doma, na paši, na poti, povsod jim je tvoja podoba pred očmi in jih spremlja kot dobri angel varuh pri vsem njihovem dejanju in nehanju (Andrej, Tonek). Da, ako bi bilo pri vseh tako! Toda, komu zori pšenica po- polno brez pleva? Pri marsikom izmed učencev zapaziš, da kaže še precej dobre volje, pa ven- dar troji opomini ne zaležejo, učenci se vedejo nasilno in predrzno; doma čez učitelja za- bavlja in dajejo otrokom potuho. (Franč-k.) Žalostna resnica pa je tudi, da se dobijo učenci, ki so še slabši od Frančeka; njih srce je že v nežni mladosti popolnoma zakrknjeno. To so otroci staršev, ki živijo v večnem prepiru med seboj, ki zakonska drug drugega črtita in so- vražita, ki do svojih otrok ne čutita sicer ni- kake ljubezni, ki pa vendar v lepi edinosti kolneta in zabavljata čez šolo in učitelja, če jih ta sili k rednemu šolskemu obisku in če jih za prestopke kaznuje (Erženov Jože). Toda

zakon prirode je tak, da se vse, kar je do- brega, poplača samo in tudi nobeno zlo ne ostane nekaznovano. Tudi v tem oziru odgovarja drama naravnemu razvitku. Franček se pobije na mejniku, ki je pri njem nasilno ravnal s svo- jima tovarišema Andrejem in Tonkom — v smrtni nevarnosti je njegovo življenje. Ta ne- sreča izpametuje njegove ošabne starše, da spoznajo ter obžalujejo svoje krivo početje. Kot nekaka vrzel pa se nam je videlo, da smo v drami pogrešali ono roko pravice, ki doleti tudi Erženovega Jožeta za njegove hudobije. Če ta tudi ne nastopi več kot enkrat, je on vendar oni zli duh, ki je zavajal Frančka in bil takorekoč kuga celega razreda. Misleči gle- dalec se tedaj nehote vpraša: „Kaj pa je bilo z Erženovim Jožetom?“

Pa drama ne bi odgovarjala načelom prirodnega razvitka, ako bi v njej le razni pre- stopki in razne pregrehe dobile zasluženo kazen; treba je tudi dobra dela in vrline spodobno po- plačati, treba je, da tudi Andrej in Tonek prej- meta plačilo za njuno lepo vedenje in upre- dovanje v šoli. V ta namen je pisatelj v glavno

ulogo kaj spretno vpletel ulogi Janeza in Mi- mika. Oba sta bila pošteno vzgojena, in šola pa jima je izbistrila um in obogatila srce z lepimi nauki. Ljubezen, ki se med njima zbudi, je čista in sveta: brez hlimbe, brez divje strasti. Da najde taka ljubezen, bistra glava in pošteno srce priznanje in podporo tudi od drugod, se vidi na tem, da dobita zaradi omenjenih svo- jih lastnosti pri graščaku Dolinarju kot oskrb- nika njegove graščine dobro službo.

Igra je napravila na občinstvo velik vtisk. S posebnim zanimanjem in odobravanjem so ljudje opazovali nastopanje in igranje nežne šolske mladine, ki je svojo nalogo v vsakem oziru tako dobro izvršila, da se je temu vsak čudil. Bilo je pač treba veliko truda in vztraj- nosti tako od režiserjeve strani (M. Hočvar), kakor tudi od strani šolarjev, ki so s svojim sigurnim nastopom pokazali, da niso samo v šoli na svojem mestu, ampak da jim tudi pred občinstvom ne vpade pogum. Kretnje, govor- enje in petje — vse je bilo prav naravno gladko in lepo. Samo hudobni Erženov Jožek se je nam zdel premalo hudoben.

vsakemu se je poverilo, da pregleda po enega teh zakonov, sestavi načrt dotičnega izpremenjenega zakona ter ga objavi v cenjenem „Učitelju. Tovarišu,“ da se dá priloznost tudi drugim tovarišicam in tovarišem, da se temeljito pripravijo za skupno razpravo, ki se izvrši na običnem zboru. Dosedaj je bil objavljen samo preminjevalni načrt zakona 27./7. 1875. Zdi se, da se ne upata druga dva odseka s svojima načrtoma pred javnost, a nikakor ni mogoče zadeve korenito in temeljito rešiti, ako nismo vsi pripravljeni. Zaradi tega se usojam objavljati svoj preminjevalni načrt zakona 30./3. 1870, št. 20, ki obstoji v sledečem:

§ 1. in 2. ostaneta neizpremenjena.  
§ 3. dobi dostavek: „Kakor hitro doseže počeznica treh let šolo obiskujočih otrok zaradi krajevnih razmer ustanovljene ekspoziture 40, jo je izpremeniti v samostojno enorazrednico, akoravno ni oddaljena od matice nad 4 km.  
§ 4. Ako se pokaže v enem kraju, da je v razredih že šestrazredne ljudske šole počezno v vsakem razredu skozi tri leta več kot po 60 otrok, je ustanoviti potrebne vzporednice, in če spozna okrajna šolska oblast za dobro, je šolo ločiti v deliško in deško, pri tem se pa ne sme znižati števila razredov na deški ni dekliški šoli. Na drugih manjšazrednih šolah je pa pomnožiti za potrebno število razrede.  
§ 5. in 6. ostaneta.  
§ 7. Vse za ustanovitev in ureditev govoreče razmere je ustanoviti na komisijemskem ogledu na licu mesta, h kateremu je poklicati vse interesirance. Ako bi kateri povabljenih interesirancev ne imenoval svojih zastopnikov najdalje v roku 6 tednov ali ako bi se kateri zastopniki ali sami interesiranci ne in ne udeležili komisionalnega ogleda po okraj. šol. oblasti določeni dan, opravita komisionalni ogled predsednik okraj. šol. oblasti in okraj. šol. nadzornik brez navzočih zastopnikov, oziroma interesirancev, vpoštevaje one izjave, ki jih povedo na zapisnik navzoči.

Vsa obravnava in zapisnik o nji se zvrši v onem jeziku, v katerem je bila vložena prošnja za ustanovitev šole, oziroma v jeziku, ki ga govori večina prebivalcev v kraju, kjer se ima ustanoviti šola.  
Okraj. šol. oblasti je dolžnost, da izvrši komisionalni ogled najkasneje v 3 mesecih po onem dnevu, ko je bila vložena prošnja in ako se pokažejo razmere, ki odgovarjajo § 1. tega zakona, je dolžnost dež. odboru in občini, da poskrbita, da se v času 3 mesecev odpre šola z rednim poukom.  
§ 8. odpade, ker je nasproten prejšnjim.  
§ 9. Vsaki javni ljudski šoli je določiti nje šolski okoliš, pri čemer se je v glavnem ozirati na krajevne razmere in daljavo.  
§ 10. ostane neizpremenjen in enako § 11.  
§ 12. odpade, ker je zapaden v § 9.  
§§ 13., 14., 15., 16. in 17. se nadomeste s § 1.—20. ministr. naredbe z dne 9. junija 1873, št. 4816, le v § 16. se zamenja nemška beseda „soll“ s slovensko „mora“ ali nemško „muss.“  
§ 18. ostane z dodatkom, da ima okraj. šol. oblast na voditeljevo prošnjo koj odločiti odškodnino od m<sup>3</sup>.  
§ 19. Uporaba ženskih učnih oseb je dovoljena na deških ali mešanih šolah le v nižjih treh letnikih.  
§ 20. se zamenja s 5. točko § 11. državnega zakona z dne 2. maja 1883.

Ant. Urbančič.

## O celibatu, oziroma možitvi učiteljic.

Komaj sem prečitala izborni referat tov. Gregoričeve, takoj sem ji v duhu čestitala, čestitala temeljitim izvajanjem, ki slone na dobrem spoznavanju razmer in na živi realnosti. Jaz in marsikatera štajerskih kolegij se z njo popolnoma strinjamo. Ne poznam cenj. kolegij, ki se v „Uč. Tov.“ tako živahno zavzemajo za poroko učiteljic, zato tudi ne vem, govore li one iz lastne izkušnje — ali love le namišljene ideale, ko tako preceňujejo delovanje matere učiteljice. — Jaz pa poznam vse prijetnosti in bridkosti žene in matere učiteljice, ker sem jih na sebi izkusila in ker imam priliko jih še dalje opazovati na svojih kolegijah.

Omožena sem že nekaj let in tudi službujem kot taka, zato vem v polni meri ceniti, kaj se pravi služiti dvema gospodarjema, od katerih vsak zahteva celega človeka. — Otroci, gospodinjstvo, vrhutega napolnjen razred! Noči prečute zaradi bolezni moža ali otrok, stanje nosečnosti, mali dojenček doma, skrb v kuhinji, pri perilu — časih obolela dekla, in na deželi še ni mogoče najti namestnice — zdaj pa naj preostane še kaj energije za šolsko delo! — Moj ponos kot učiteljica mi ni dopuščal zane-marjati šole in zaslužiti očitane površnosti in malomarnosti — ljubezen do doma in obitelji pa mi je napolnjevala srce! — Toli težka naloga, da so moji živeči že komaj zadoščali zahtevam. Zdaj ni mi več tako naporno združevati skrbi matere in učiteljice iz umeynih razlogov. Otroci so mi nekoliko odrasli, zdravi so, hodijo v šolo, za silo izhajam brez dekle, skrbi za bolnega soproga, bojazen za njegovo zdravje je prenehalo i t. d. Ali prva leta, oh!...

Izvenšolskega delovanja omoženih učiteljic nisem imela nikdar prilike videti, ker ga sploh — ni! Kar piše „nova“ koleginja o dobrem vplivu omožene učiteljice na javno življenje, je le fantom! Šola, obitelj, dom — in zdaj naj si naloži na pleča še vzgajanje odraslih občanov! Katero breme naj si še naprti, da se prej zgrudi pod težo?

Z eventualnostjo pa, da ostane učiteljčin zakon brez otrok, se ne sme računati, ker — to je izjema, ki pa ne daje ženi nikake prednosti. — Obratno!

Ne zamerim učiteljicam, ki sledeč naravnemu nagonu, hrepené po zakonu. Želim le, da bi se jih kolikor mogoče mnogo pomohilo, a da bi si vse z zakonom izboljšale stanje in se višje pospele v družabnem življenju ter na novem mestu postale zaradi izobrazbe vzor — matere in žene.

S tem bi osrečile sebe in druge, bile bi zgled — in napravile bi obenem prostor mlajšemu naraščanju.

One kolegijne pa, ki jih vodi bolj hladen razum in ostanejo same — vsa čast njim! One morejo delovanju na šolskem in narodnem polju intenzivno posvetiti svoje moči in ker so same, morejo časih tudi z denarnimi sredstvi pripomoči, ki v javnosti več zaležejo kot vsi bombastično naslikani uspehi matere učiteljice.

Zato pa vzklikam tov. Gr. ponovno, naj le neustrašeno zagovarja še dalje celibat učiteljic, ker ravno humaniteta zahteva, da se čuva mater in ženo in se jo ohrani krepko njenim dragim.

Višek lepega pa je igra dosegla v prizoru, ko si Janez in Mimika drug drugemu odkrijeta svojo ljubezen. Pri tem prizoru ne vem, kaj smo bolj občudovali, ali srčkanu, ljubeznivo in obenem pa tako zvesto po načinu preprostega ljudstva posneto vedenje in govorjenje, ki je nam vsem segalo globoko v srce, ali pa oni krasni duet,\* v katerega sta s svojima nebeškima glasovoma zljala nežna čuvstva, ki so jima kipela iz srca.

Kakor pa je ta prizor zaradi svoje lepote vse občinstvo očaral in do solz ganil, tako je tudi nastop sirovega Lovriča v šoli napravil na poslušalce neizbrisen vtisk. Tu sta si prišli kot kričoč kontrast nasproti ljudska nehvaležnost napram učiteljstvu in pa ona gigantska moralna moč učiteljstva, ki mu daje pogum, da ne postane žrtev letargije. Želeti bi bilo, da bi ne bil učitelj pri tem nastopu kazal pred Lovričem nikake bojazni, ker se to ne strinja z značajem, ki hoče „neustrašeno stati na braniku za blagor mladine.“ — Kot tip prave

\* Vse pesmi te igre je harmoniziral skladatelj tov. Adamič.

slepe materinske ljubezni je svojo ulogo v tem oziru Franciška prav dobro pogodila; kot ošabna in jeznorita kmetica se nam je pa zdelo na par mestih premalo ošabna in huda. Prav tako dobro je svojo ulogo rešila tudi Mimikina teta, vendar bi morala izgledati starejša. Če zraven še omenjamo, da bi bila hlapec in dekla prstane ob delavnih dneh lahko pozabila doma in da bi bila lahko Tonek in Andrej na paši malo manj nobel oblečena, bi bile s tem omenjene tudi one malenkostne hibe, ki jih je mogoče eden ali drugi opazil pri igralcih.

Naposled si pisec teh vrst dovoljuje še izraziti subjektivno mnenje, da je prvotni tragični konec boljši od sedanjega veselega, ker napravi 1. na občinstvo večji in tedaj trajnejši vtisk, ker je 2. znano, da je stara navada železna srajca in ni sigurno pričakovati, da se Frančkovi starši poboljšajo, in ker je 3. znano, da zahteva priroda za odstranjenje hudega dostikrat tudi kake žrtve, (v tem slučaju Franček in njegov oče), ki naj bi bile kot svarilen zgled drugim in jih varovale enakih pregreh. Verjamem, da si občinstvo, deloma iz

Učiteljica samica pa naj vidi idealnost v vzgajanju šolske mladine in v pospeševanju narodne izobrazbe in napredka.

Tukaj žena in mati — tam učiteljica — vsaka naj deluje v svojem krogu, da doseže vzvišen smoter določenega ji življenja!

Štajerka.

## Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca februarja K 55.820.96.

**Naznanilo.** Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

**Uradne ure:** Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

## Literarna zgodovina narodnega gospodarstva.

Izbrani eseji.

Spisal F. L. Tuma.

Stari vek.

(Dalje.)

Zanimivo je, da je spoznal delitev dela kot princip, ki so se iz njega razvile različne obrti. Smatra jo kot velik ekonomski napredek, zakaj omejitve na en produkt pomenja toliko. kakor producirati boljše in več v istem času.

Dve desetletji po Politeji je napisal svojo drugo knjigo o postavah: po svojih idejah pomenja znatno modifikiranje prvih drznih projektov, z druge strani jo označuje še večja konserviranost pred vsem, kar je tujega.

Pač je zopet pripoznal potrebo po privatni lastnini in zakonu, zahteval je celo enakopravnost obeh stranov, ali vso mobilno posest je vzel temu hotel ozko normirati in jo spraviti pod kontrolo države. Vsi meščani naj goje skupno prepričanje in to bodi pozitivna vera — v Politeji mu je bilo skupno prepričanje filozofija. Godbo, ki ji je odmenil prej tako važno vzgojevalno nalogo, zavre sedaj skoro docela zaradi predirektnega vnemanja raznih strasti: ohraniti je hotel samo še koralne pesmi, ki naj navdajajo človeka z resnim verskim in nravnim čuvstvom.

V državi, kjer goje meščani trgovino in industrijo, vidi najhujše socialno zlo, zakaj iz tega se rodi na eni strani veliko bogastvo, na drugi hudo uboštvo. Za denar naj ne velja nobena stvar, ki ima kako notranjo vrednost; jemanje obresti je hotel prepovedati in ravno tako bi pripustil on volji dolžnika, če hoče vrniti upniku napravljeni dolg ali ne.

Vsak stik s tujimi narodi se mu je zdel izredno poguben, zato bi morala ležati njegova idealna država v gotovi distanci od morske obali, da bi bila s tem promet in trgovina otežkočena. Iz političkih in etičnih vzrokov je hotel omejiti število prebivalstva s tem, da bi izpostavljali otroke in dovolili poroke v razmeroma pozni dobi.

V isti dobi je živel Ksenofon (430—354). Bil je ravno tako učenec Sokratov kakor Plato. Poleg svoje vojaške službe in vojaških spisov je sestavil tudi „Ekonomijo“, vendar je to

delo skoro brez vsakega teoretičnega pomena. Ksenofon je bil vojskovodja in kot tak jako praktičen mož. S svojim spisom je hotel pokazati na sredstva in pota, po katerih morejo izboljšati atične finance.

Institucija sužnjev mu je bila obsebi umljiva, zakaj brez dela sužnjev si ni misliti meščanov, ki bi se posvetili državnim poslom nesebično. Porabili bi naj jih celo v državnih rudokopih in da ne pobegnejo, naj jim užgo na čelo posebno znamenje! Obrti in trgovine ni smatral kot nekaj sramotnega, nasprotno je zahteval za obe panogi državno podporo in negovanje. Toda vzlic temu mu je pravi ideal kmetiško življenje, ki navdaja človeka s spoštovanjem pred lastnino in globokimi patriotičnimi, ter verskimi čuvstvi.

Kot največja zvezda antike nastopa Platonov učenec Aristotel (382—322), vzgojitelj Aleksandra Velikega in poznejši ustanovnik lastne „peripatetične šole“ v Atenah, ko ga po Platonovi smrti niso volili njegovim naslednikom v „Akademiji“. Aristotelova filozofija je vladala takorekoč neomejeno do nastopa francskega filozofa Des Cartes ali Cartesius imenovanega (1596—1650). Strastno so pobijali jezuitje filozofijo tega probudnika moderne filozofije („Cogito ergo sum“) in hoteli na vsak način obdržati staro peripatetično šolo. Zamrla je; šele na koncu minulega stoletja so jo probudili iznova katoliški teologi in poseben papežev ukaz in nastopa danes v modernificirani obliki, znana pod imenom Tomizem.

Politiko je obravnavala kot sistem najprej filozofija Sokrata, ki se je prvi bavil z etičnimi vprašanji. Pomenjala mu je isto, kakor nauk o najboljši državi. A kaj je najboljša država? Platon si je postavil kot temelj pravičnost, ki izenačuje v družbi nastale konflikte. Njegova metoda je bila etično-deduktivna. S tem hočemo reči: idejo je prilagodil življenju.

(Dalje.)

## Iz naše organizacije.

### Štajersko.

**Savinjsko učiteljsko društvo** zboruje v četrtek, 17. t. m., ob 2. uri popoldne na Gornjskem. Dnevni red: 1. Naznanila predsedstva, 2. Nadaljevanje predavanja tov. Jakšeta o hrvaški zgodovini, 3. Predlogi in nasveti. K mnogobrojni udeležbi vabi

Rud. Vrabl, t. č. predsednik.

**Slovenjebistriško učit. društvo** je zborovalo dne 3. t. m. v Slov. Bistrici.

Udeležba povoljna.

V nagovoru pozdravi predsednik Koki zborovalce ter specialno goste gđe. Schreierjevo iz Maribora, gospo Polančič, tov. Serajnka in predavatelja g. H. Družoviča. Predsednik omenja nadalje imenovanje dr. Janka Bezjaka, častnega člana našega društva; sklene se mu čestitati pismeno. Vest o imenovanju okr. šolskega nadzornika Josipa Schmoranzerja so sprejeli zborovalci z obžalovanjem, saj izgubi učiteljstvo okraja z njim moža, katerega spomin mu ostane za vedno drag. Tozadavni sklep se mu je sporočil brzojavnim potom.

Po prečitaniu zapisnika in došlih dopisov poroča tov. Krotky kot predsednik o delovanju socialnega odseka. Za tekoče društveno leto se izvoli dosedajni odbor. Delegatom „Zveze“ se izvoli soglasno tov. Seb Krotky.

Tov. Polanec je poročal kot uč. zastopnik okr. š. sveta o odhodu prejšnjega predsednika te korporacije grofa Attemsa, ki se je v jako laskavih besedah izrazil o delovanju tuokrajnega učiteljstva.

sočutja, deloma da si pomiri vest, želi veselega konca, a priroda si od takih razlogov ne da vplivati in bi si istotako ne smel dati tudi pisatelj.

Poudarjam iznova, da je na celotnem uspehu te igre čestitati tako pisatelju kakor tudi igralcem. Ob koncu igre pa nam je nehote prišlo na misel, da bi se našemu ljudstvu tudi glede šole vremena zjasnila, če bi se „Slepa ljubezen“ in podobne igre pridno pisale in uprizarjale širom naše Slovenske. Ali prvič ni najti v to povsod dovolj spretnih moči in drugič pa ne potrebnih sredstev. Vsega tega pa krškemu učiteljstvu ne manjka. Z uprizoritvijo te igre je pokazalo, da ima dovolj zmognosti in smisla delovati vsestransko za probujo našega naroda.

Da se je pa „Slepa ljubezen“ sploh uprizorila na krškem šolskem odru, gre prva za sluga tov. M. Hočevanju, ki je dal k temu prvo iniciativo in je tudi spretno opravljal težavno delo režiserja. Veliko je tudi pripomoglo k tako ugodnemu splošnemu vtisku krasno spremljanje pesmi na harmoniju.

Ne smemo pa iti mimo, da ne bi krški meščanski šoli čestitali na pridobitvi tako krasnega odra, ki sta ga postavila strokovna učitelja tov. R. Humeč in Rozman in ki je edini stalni šolski oder na Kranjskem. Slike kolis so tako plastično izvršene in so tako umetniško-okusno slikane, da nismo ob pogledu nanje občudovali le izrednega slikarskega talenta tov. Humka kot slikarja, ampak tudi veliko poštvalnost slovenskega mladinskega in rodoljuba, ki je svoj redki slikarski talent dal v to svrhu zastopni v službo, zakaj mi idealisti smo vajeni računati največ na moralno plačilo, in tega bo on kakor tudi drugi, ki so že in bodo še brez dvomno na tem odru po začetni poti neumorno in poštvalno še dalje delovali v kulturnem in vzgojnem smislu, gotovo deležni!

Izražam le še željo, da bi se „Slepa ljubezen“ večkrat igrala na ljudskih odrih, v vzgoji pa zavlada prava materinska ljubezen.

Lud. Potočnik.

Izredno zanimivo je bilo predavanje c. kr. učitelja glasbe g. H. Družoviča. Na podlagi svojih pesmaric nam je v jasnem in jednatem govoru razložil svojo metodo pevskega pouka. Gleda p. po notah je razpršil napačno mnenje, češ, da bi bilo učenca pripraviti do a vista petja po sekiricah. G. predavatelj je žel za svoje izvajanje vsestransko pohvalo navzočih. Petje je ena izmed onih disciplin, ki se žal še tudi v novodobni šoli goji vse premalo; glede predavateljevih nazorov o narodni pesmi pa se bodo mnenja najbrž križala. Eventualna javna polemika v tej zadevi bi bila po mojem mnenju umestna.

Za obrambni sklad „Zaveze“ se sklene za letos prispevek K 10.

Prihodnje zborovanje se vrši v Poljčanah.

**Učiteljsko društvo za marib. okolico** je zborovalo dne 3. sušca t. l. v Mariboru. Zborovanja se je udeležilo 49 članov in članic. Pristopili so tov. Olga Jurko in tov. Matej Tušek. Gostoval nam je tov. Slopšek iz Laškega okraja. Živeli! Po običajnem pozdravu navzočih se predsednik Požegar spominja veselih dogodiljav učiteljstva. Priljubljeni g. nadzornik Josip Schmoranzler je imenovan v nadzorništvo učiteljem na marib. učiteljsku. Predsednik in tov. Lavter se mu v imenu društva poklonita in čestitata na imenovanju, a naj izrečeta, da učiteljstvo žaluje, izgubiti prevrlega in neumorno delavnega boritelja našega stanu. V imenu društva vpošlje predsednik bivšemu nepozabnemu nadzorniku prof. dr. J. Bezjaku najtoplejšo čestitko k njegovemu imenovanju ravnateljem II. drž. gimn. v Ljubljani.

Preide se k dnevnemu redu. Zapisnik se odobri. Po enoglasnem sklepu se zviš članarina od 3 K na 4 K; veljavno že za leto 1910. P. n. tovariši, ki so vposlali članarino potom social. odseka, naj blagovolijo dodati osebno blaginjinarju ostali znesek. Društvo plačuje za učiteljske 2 iztisa „U. Tovarisa“: denar se vpošlje „Zavezi“ v Ljubljano. Delegatom letošnjemu glavnemu zborovanju „Zveze“ v Celju so izvoljeni: tov. Regoršek E., Robnik Ivan, Rado Mejovšek. — Zavarovalnemu društvu proti nezgodam se je plačala članarina 28 K 18 h. Drugi dopisi so se vzeli na znanje.

Društvo je šlo z letom 1909 — 42 tovarišev in 18 tovarišic; skupaj 60 pravih in 4 častne člane. Med letom so pristopili: 1 tovariš in 4 tovarišice; izstopili 1 tovariš — umrl in 2 tovarišici — premeščeni v drug šolski okraj.

Odborovi seji sta bili 2; zborovanj pa 6, oziroma 7. Podavanja: g. prof. Luka Lavter je podal na podlagi svoje računic o svoji računski metodi; Požegar: V proslavo 40 letnice obstanka l. šol. zakona; Vodenik S.: Ljudska šola in kmetiško vprašanje. Dve podavanja sta izostali zaradi slabega obiska in neugodnega vremena.

Prosi se, o pravem času prisostvovati odborovim sejam, kdaj se vrši novo zborovanje društva in kje, se oznani pravočasno.

Na veselo snidenje! M.

## Goriško.

**Učiteljsko društvo sežanskega šol. okraja** zboruje 17. t. m. ob 10. uri predpoldne pod Repentabrom.

Pri zborovanju referira tov. gđc. Fani Živec.

„Žena v zgodovini in razvoju kulture“. Po zborovanju ima prvo vajo novoustano- vljeni orkester.

K temu sestanku se vabi vljudno vse p. n. ude in udinje društva, dobro došli so nam pa tudi tovariši in tovarišice iz sosesčine in prijatelji šolstva.

Obilne udeležbe pričakuje odbor.

**Učiteljsko društvo za goriški okraj** je imelo dne 3. t. m. svoj letni občni zbor v Goricah v „Trgovskem domu“. Udeležba je bila jako lepa. Razen domačega učiteljstva so bili tudi gostje iz tolimskega in sežanskega okraja in tržaške okolice. Predsednik tov. Ign. Križman pozdravi navzoče z običajnim pozdra- vom. Na to sporoča, da je deželni zbor v zad- njem zasedanju ovrgel prošnjo glede materialnega izboljšanja učiteljstva goriške dežele. Spominja se dalje grdih napadov v klerikalnih listih na velezaslužno družbo sv. C. in M. in se je dalo ogorčenje na nujni predlog tov. Mrmolje s tem, da pristopi goriško učiteljstvo k obrambnemu skladu z 200 K. Ta lepa misel je bila z velikim odobravanjem sprejeta od vsega učiteljstva. Po sprejetem predlogu prečita tajnik tov. Jak. Rojic zapisnik zadnjega zborovanja in poda na to poročilo o društvenem delovanju v letu 1909. Društvo je imelo v prejšnjem letu 5 zborovanj s 4 predavanji. Priredilo je tudi 2 poučna izleta. Kakor je dalje razvidno iz letnega poročila, se je društvo pri vseh zborovanjih tudi resno pečalo z razmišljanjem raznih aktu- alnih društvenih in stanovskih zadev in sprejele so se vsakikrat razne resolucije.

Blagajnik tov. P. Plesničar prečita račun, ki pokaže, da ima društvo 133 K 21 v preostanka. Za pregledovalca računov se izbereta tov. R. Vižintin in U. Pavlica, ki sta račune našla v najlepšem redu.

Zdaj poda tov. Čenčič 4 predloge. Trije se sprejmejo, enega se je ovrglo, ker bi bil brezuspešen. Predlogi, ki so bili sprejeti, se glase:

1. Društveni odbor naj se obrne na c. kr. okrajni šolski svet s prošnjo, naj odkaže goriš-

kemu učiteljstvu draginsko doklado, dokler dežela ne izboljša njegovega stanja.

2. Učitelji, ki se čutijo sposobne, naj sklicujejo shode po vaseh in naj pojasnujejo ljudem o delovanju sedanjih poslancev v deželni hiši in v kake namene uporabljajo deželni denar.

3. Učiteljstvo naj odgovarja na nesramne napade po klerikalnih listih.

Po sprejetju teh predlogov so prišli v dvo- rano k zborovanju učiteljskega društva gospoda ravnatelja Bežka in gospoda profesorja Šubica.

Pri zadnjem zborovanju se je namreč sklenilo naprositi gospoda ravnatelja Bežka, da bi dovolil učiteljskemu združenju tečaja udele- ževati se naših zborovanj, in sicer vsaj pre- davanj. In res, gospod ravnatelj je bil tako priazen in je takoj ustregel našemu sklepu ter dovolil učiteljskemu posecati naša zborovanja. Hvala mu!

Predsednik tov. Ign. Križman presrečno pozdravi gospoda ravnatelja in g. profesorja Šubica, zahvalivši se jima, ker sta posetila naš shod; enako se zahvali učiteljskemu z željo, da bi ta poset ne bil zadnji.

Prvi je predaval tov. Andrej Vodopivec o kometih. Predaval je jako poljudno in zani- mivo o tem predmetu, za kar je žel tudi pohvalo od vsega učiteljstva. Drugi predavatelj je bil tov. E. Praprotnik. Predaval je o zgodovinskem pouku v ljudski šoli ter pokazal, kakšen bi moral biti ta pouk v ljudskih šolah. K debati se je oglasil tov. Alojzij Urbančič ter je dodal temu referatu, da mora zgodovina vzgajati tudi značaje. Tudi s tem referatom je bilo učiteljstvo zadovoljno ter pokazalo z burno pohvalo, da se popolnoma strinja z referatom.

K sklepu se predsednik iskreno zahvali mladima predavateljema ter želi, da bi se še večkrat oglasila.

Po predavanju sta gospod ravnatelj Bežek in gospod profesor Šubica odšla z učiteljskimi iz dvorane. Zdaj se je zopet nadaljevalo, kjer se je bilo pretrgalo zborovanje. Prvi se oglasil tov. Balič ter pojasni, kako neprijetno in nečastno je za učiteljstvo kobilice loviti ter predlaga, naj preskrbi v bodoče goriško učiteljsko društvo, da se ne bo več uporabljalo učiteljstva za nad- zorstvo pri takem poslu, ker s tem trpi tudi šolski pouk. Za to skrbeti je pač poklicana občina! Dalje sporoči predsednik, da se je upravištvo „Učitelj. Tovarisa“ obrnilo na društvo s prošnjo, naj bi prispevalo z 10 K za „Učit. Tov.“ ki se ga oddaja nekaterim učiteljskim brezplačno ter s tem nekoliko pokrilo stroške. Predlog tov. Baliča, kakor tudi predsednika tov. Križmana, je bil soglasno sprejet.

Tov. Bajt nasvetuje, naj se zbira vse one številke klerikalnih listov, kjer blatijo napredno učiteljstvo, zbrane številke naj se hrani in potem skupno odpošlje na kompetentna mesta.

Slednjič se je prešlo k volitvam. Volilo se je z vzklikom.

Koj po volitvah se je konstituiral novi odbor tako le: Predsednik tov. Ignacij Križman, podpredsednik tov. Leopold Furlani, Jak. Rojic, blagajnik P. Plesničar, pevovodja A. Verč; odborniki: Amalija Jelšek, Doljak Kristina, Alojzij Urbančič, Fr. Mrmolja, Ant. Možina. Namestniki: Fr. Križman, Josip Urbančič, Urh Pavlica in Rih. Orel.

**Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!**

## Srednješolski vestnik.

**\*\* Angleščina na realnih gimna- zijah.** Naučno ministrstvo je vposlalo dež. šolskim svetom novi provizorični učni načrt, po katerem se uvede angleščina kot drugi živi jezik na osemrazrednih realnih gimnazijah.

**\*\* Umor na gimnaziji.** Iz Krajeve na Rumunskem javljajo, da sta se tam skre- gala in slednjič spoprijela dva petošolca, imenom Konstantin Naiculescu in Mihael Konstantinescu. Razgrela sta se tako, da sta se začela prete- pati. Ko je pa Naiculescu videl, da nasprotniku ni kos, je potegnil nož in zabodel tovariša, da je na mestu umrl. — Zločinec je šel 15 let star.

## Politiški pregled.

**\* Zoper sedanjí način velikih vo- jaških vaj** namerava prestolonaslednik izdati poseben spis. Posebno bo nastopil proti opera- tivnim pogreškom glede razdalje bojnega polja, pri razdelbi kolon in proti sedanjemu načinu kavalerijskega patruliranja.

**\* Nauki vojaškega škofa Belopo- tockega.** Vojaski škof dr. Koloman Belopotocki je izdal postni pastirski list za vojake, v ka- terem razlaga, da mu je nad vse priprava za vojno in da se zato vojaki ne smejo pritoževati zoper slabo ravnanje bodisi pri predstavljenih po časopisih ali potom poslancev v javnosti. Torej: v imenu vere naj predstavljeni mučijo in trpinčijo vojake kakor hočejo, vojaki morajo vse pretrpeti in se nič pritoževati! Prevzvišeni

nauki vojaškega škofa dobe kajpada primeren odmev v sredi avstrijskih vojakov.

**\* Cesar Frano Jožef in knez Nikola.** Cesar Franc Jožef je prejel od črnogorskega kneza Nikolaja o priliki obiska avstrijske es- kadre v Baru zahvalo, na katero je cesar isto- tako presrečno odgovoril.

**\* Finančna stiska na Češkem.** Na seji češkega dež. odbora se je sklenilo pod- predsedstvu deželnega nadmaršala princa Lob- kowitza odpustiti zaradi slabega deželnega fi- nančnega položaja 280 bolnikov iz deželne bla- znice. Ta sklep se tiče onih bolnikov, ki niso preveč slabomni in nevarni občinstvu. Sklenilo se je tudi, pozvati dež. šolski svet, naj razmo- triva o odpravi neobligatnih predmetov na ljudskih šolah, s čemer bi se prihranilo 74.000 K. Končno se je tudi sklenilo, da se v drugem polletju ustavi izplačilo okrajnim šolskim fonda- nakazanih 83 milijonov kron za učiteljske plače. Delo nemške obstrukcije naj torej plača — šolstvo!

**\* Z volilno pravico na Pruskem** ljud- stvo ni zadovoljno, ker je tako prirojena, da ljudstvo ne nahaja v nji one pravice, ki mu gre. Zato se vrše demonstracije. V Berlinu so bile v nedeljo velike demonstracije, ki se jih je udeležilo 150.000 ljudi.

## Učiteljski vestnik.

### O principih organizacij.

Piše Branistan.

#### IV.

Preden preidem v podrobno razpravo o notranji ureditvi organizacij, naj pripomnim še par formalnosti, ki pa tudi napravljajo ne- potrebne skrbi komu, ko vstopi v naše vrste — namreč, kako delimo naše organizacije. Pričenjam torej pri najvišjem, t.j. „Zveza avstrijskega slovanskega učiteljstva“, ki združuje v sebi napredne učiteljske organizacije Čehov, Poljakov in Slo- vencev. Tej organizaciji pripada tudi naša „Zaveza avstrijskih jugoslo- vanskih učiteljskih društev“, ki združuje v sebi napredna učiteljska društva na jugu. Ta „Zaveza“ se deli zopet v tri glavne dele, in ti so deželna učiteljska društva za Kranjsko, Štajersko in Pri- morsko. Ta deželna učiteljska društva se pa dele zopet po političnih šolskih okrajih v okrajna učiteljska društva. (Na Koroškem še nimamo Slovenci učiteljskih dru- štev.) Kdor hoče torej postati član učiteljske organizacije, mora vstopiti v okrajno učiteljsko društvo, plačati tu svoj letni donesek in de- lovati v smislu društvenih pravil, ki jih mora pa zahtevati od predsednika v vpogled. Pred- vsem je njegova moralna dolžnost, imeti naš stanovski in pedagoški list. Širiti mora druge naše liste. Podpirati mora našo gospodarsko organizacijo. Širiti mora kulturo in prosveto. Glavno mu pa mora biti prospeh šole, ker v nji lahko uveljavlja vsa naša načela. Člani okrajnih učiteljskih društev so torej tudi člani vseh nad- rejenih društev.

Vsaka organizacija ima svoj smoter, tako imajo tudi naše organizacije svoj namen in smoter. In ker je smoter naše organizacije tako vzvišen, da ne koristi samo posameznim narodom, temveč se trudi hkrati za korist celokupnega človeštva, zato je nje socialni pomen tem večji in je naša organizacija tem vzvišenejša nad drugimi. O načelih, ki dajejo podlago našim stremljenjem, smo že govorili: naprednost, demokratizem in narodnost so torej naša načela, naše delo pa je, ki hočemo z njim ta načela izvesti in uveljaviti. Že iz tega lahko posnamemo, da nam ni organizacija sama namen, temveč nam je le sredstvo v dosegu smotrov.

Seveda je pa tudi predpogoj dobra in zdrava organizacija, ki ima jasen program in ima v dosegu smotrov trdna in zdrava načela; zato je nam mora biti tudi skrb na izpopol- njevanju naše organizacije, zakaj tudi ona je podobna stroju, ki izvršuje temveč in temboljše delo, čimbolj je popolna. Princip, ki se tu uveljavlja, je princip delitve dela.

Kakor izvršuje pri stroju vsak člen ali del svoje delo, tako opravlja tudi v organiza- ciji vsak član svoje, sebi odmerjeno delo. In le, če je funkcija še tako neznatnega dela pri stroju popolna, le tedaj lahko deluje stroj s svojo veliko silo. In vijak, ki se nam vidi, da opravlja pri stroju tako neznatno delo in le tišči en del stroja k drugemu, je vendar ne- obhodno potreben za funkcioniranje stroja. Ta vijak je enakovreden z mogočnim batom, zakaj tudi njegovo delo je pripomoglo in je neob- hodno potrebno za funkcijo stroja. Le ako je vsak še tako neznatno delo opravljajoč člen stroja točno na svojem mestu, lahko izvršuje stroj svoje veliko delo. Vsi deli stroja so z ozirom na potrebo enakovredni, zakaj delo vsakega je neobhodno potrebno za celoten uspeh; še tako neznatno delo se mora ceniti, zakaj en del tu ne more — z ozirom na de- lokrog — nadomestovati drugega in tudi ne eden brez drugega delovati in delati.

Tako tudi velika organizacija deluje uspešno le tedaj, če vsak član točno izvršuje svojo na- logo, če vsak član dela po svoji moči. In najsi bode delo, ki ga mora izvrševati kak član, navidez še tako neznatno, vendar je neobhodno potrebno, ker je delovanje organizacije le tedaj

popolno, če tudi ta član pridene k nji svoje delo. Tedaj tvori to delo važen del celote, in v tem oziru nam je paziti, da se ne bo oma- lovalovalo izvrševanje kakega dela in se ga ne bo podcenjevalo.

Tovariši, ki si v smislu naše organizacije visoko in globoko med hribi storil, kar ti je bilo mogoče, verjemi, da imaš zasluge in si storil za organizacijo morda več kakor tvoj tovariš v mestu, o katerega delu so pisali vsi časopisi — česar o tvojem niso. Verjemi, da je bilo tvoje delo neobhodno potrebno in je enakovredno z drugim, ako hoče biti celokupno delovanje uspešno in popolno, ker upo- števat je potreba teren in razmere okoliša, v katerih ima kdo delovati. Zatorej naj te ne žali, če te ne časte na vse strani, misli si pa, da si ti ravno tako na mestu v svojem delo- krogu, kakor on v svojem, ki se mu slučajno nudi širši delokrog in lažje pokaže svojo delo- zmožnost. Vsi ne moremo biti na enem mestu, zato nikake zavisti, ker dasi se vidi delo kate- rega tako malenkostno, je vendar tudi bistveni del pri podrobnem delu organizacije in ga za- ceniti le oni, ki je že na tem polju deloval in ve, kaj se pravi orati skalnato ledino — kaj je in kake so težave na začetku kakega dela.

Ta zavest, tovarišice in tovariši, to pre- pričanje naj nam bo sveto in ne bomo se za- našali več eden na drugega. Demokratizem naj preveže našo dušo in počutili se bomo doma- čega med seboj. Vsakdo naj ocenjuje delo svojega tovariša kot neobhodno potrebno za ce- loto in spoštovali se bomo med seboj. Seveda naj pa uvažuje tudi razmere in okoliščine, preden si upa izreči kritiko o delu svojega tovariša.

Princip delitve dela naj vam bo vedno pred očmi! Teru principu pa naj bo podlaga demokratizem in samozavest, s katero pomočjo bo znal ceniti in braniti pomen in važnost svojega dela tudi vsak posameznik, ki ga iz- vršuje in se ne bo čutil zapostavljenega, če se ga bo hotelo zastopljati zaradi malega dela, ki mu ga je bilo mogoče v tem kraju in v tolikem času izvršiti.

Učiteljstvo kot humanen in socialen organ človeštva, pojmi, da smo vsi enako- vredni članistvanu in organiza- cije in vsi enakovredni člani dru- žbe!

Delitev dela je torej pogoj uspehov orga- nizacije. To delo se pa mora porazdeliti tako, da vsak član ve, kaj mu je opravljati, in da se dela udeležujejo — če le mogoče — vsi člani organizacije. Obsebi je pa umevno, da pripadajo zmogljivejšim članom težavnejša dela in manjšoposobnim lažja opravila. Pri nas je pa posebe poudarjati to, da nam je potreba deliti tudi delo po strokah, kar kogar bolj zanima in s čemer se več peča. Seveda pa mora biti vsakdo pripravljen, da prevzame, če je potreba, kakršnokoli delo; zakaj nobeno, navidez še tako neznatno delo se ne sme podcenjevati, ker ob- stoji velika večina dela v pripravi, ki same ne kažejo nikakih uspehov, pa so vendar ne- obhodno potreben del celotnega dela, ki vodi do uspehov.

Obsebi je pa umevno, da mora imeti vsaka organizacija tudi vodstvo in da je za to delo porabljeni najzmogljivejši, najvestnejši in najdelavnejši moči. Od vodstva je odvisna funkcija organizacije; a nikakor iz tega ne sledi, da mora vodstvo samo vse delati, temveč je vsak član dolžan pomagati vodstvu pri vod- stvenih poslih in točno izvršiti, kar mu naloži vodstvo. Čeravno pa vodstvo stoji nad drugimi člani, vendar je pa tudi ono dolžno pokoriti se načelom organizacije in sklepom večine. Tudi ono nima v tem nikakih izjem, temveč je strogo podvrženo kritiki članov.

Če je vodstvo od zunaj napadeno, so z njim prizadeti vsi člani in so dolžni ga bran- iti; če je pa kak član napaden, je z njim napadeno vodstvo — seveda v zadevah, ki imajo stika s stanom in organizacijo, torej je potreba tu strogo razločevati tipične slučaje in privatne zadeve — in je dolžno ga braniti.

Za uresničenje svojih namenov ima pa vodstvo samo eno sredstvo na razpolago, in to je — delo. Če je torej delo organizovano tako, da po principu delitve dela opravlja vsak član svoje sebi odmerjeno delo, tedaj lahko do- seza organizacija svoj smoter.

Namenoma prihajamo šele sedaj z defi- nicijo organizacije, ker nje bistvo razume vsakdo šele tedaj, če je že prej prmišljeval o nje po- edinih delih in slučajih: Organizacija je celota poedincev, ki imajo individualno mišljenje, čuv- stvovanje in voljo in katere prvi pogoj je, da se poedinci tega skupnega smotra zavedajo; vsak poedinec mora vedeti, kaj hoče, kerskupni smoter je prvi pogoj za postanek organizacije.

Ko je pa organizacija zasnovana, ji je potreba vztrajnega dela, ker le z delom doseza smotre in le v tem obstoji njeno življenje. Še enkrat pa moramo poudarjati, da ni procvit organizacije odvisen samo od vodstva, temveč je v pretežni večini odvisen od dela poedincev. Rakrana naših in specialno naše organizacije je pa to, da se trudijo povsod samo nekateri, dokler duševno in telesno ne opešajo, pretežna večina pa je brezdelna in se okrišča z delom teh.

Ni torej dovolj, da odobravaš ideje — tudi ni dovolj, če pristajaš na društveni pro- gram — tudi še ni dovolj, da se v društvu sklene, to in to je izvršiti in naj se stori;

temveč je potreba, da se preide od sklepov k smotrenemu delu. Seveda pa je potreba prej premisliti, če so načrti izvedljivi in da je uspeh dela zavisen mnogokrat od okolnosti, v katerih živimo. Zato je obsebi umljivo, da je potreba razmere, ki v njih organizacija deluje, dobro poznati in presoditi; vedeti nam je potreba, katere okolnosti njeno delo pospešujejo ali ovirajo.

Do vas, tovariši in tovaršice, se obračamo; do vas, da nas boste razumeli; do vas, da nas boste spoznali; do vas, da nas boste sodili. Preden nas pa obsodite, vas spominjam na rek, da se ne boste sklicevali na sedanje razmere, da ne bo to povod vaši brezdelnosti ali celo nestanovitnosti: „Bodimo boljši in boljše bo in boljše se nam bo godilo!“ (Konec.)

## Nujno vprašanje.

Kdaj dobi kranjsko učiteljstvo uradno obvestilo, kaj je sklenil deželni zbor v zadnjem zasedanju v njegovo korist? — Ali je tu na mestu — polževa hoja?!

## Kranjske vesti.

—r— Osebnosti. Prov. učiteljica Henrijeta Kosova pride v Orni vrh nad Idrijo. Učiteljska kandidatinja Ernestina Rozmanova je nameščena kot prov. učiteljica za Spodnji Logatec namesto na dopustu se nahajajočega nadučitelja Josipa Turka. — Na štirirazrednici v Mokronogu je provizorično nastavljen suplentinja Angela Kuhljeva.

—r— Iz Simon Gregorčičeve javne ljudske knjižnice se je izposodilo meseca februarja 2434 knjig, 249 več ko meseca januarja in 848 več kakor meseca februarja leta 1909. — Največ se je izposodilo 1. dne 168 knjig in najmanj pa 17. februarja 56 knjig. Povprečno se je vsak dan izposodilo 105 knjig. Novih legitimacij se je izdalo meseca februarja 56. Skupno število vseh obiskovalcev znaša konec februarja 1146. — Knjižnici je prirastlo v celem 75 novih knjig, in sicer 44 slovenskih, 26 nemških in 5 hrvaških. — Število vseh knjig v knjižnici je 2963.

—r— Iz Tržišča na Dolenjskem nam pišejo: V nedeljo dne 17. februarja t. l., smo se sešli letos že tretjič na roditeljskem sestanku. Bilo nas je toliko kot še nikdar prej. Prostorna učna soba I. razreda je bila do zadnjega kotička polna. Predvsem nas je razveselila jako častna udeležba mož. Tov. nadučitelj A. Skulj je govoril o škodljivosti alkohola. Predavanje je pojasnjevala učiteljica tovarišica A. Troštova s skriptičnimi slikami. V naših vinorodnih krajih je alkoholno vprašanje precej košljiva stvar, zato treba velike pozornosti, da ne zadene človeka na odpor. V takem slučaju je zlasti priporočljiv skriptikon z dobrimi slikami. So pa tudi žalostni prizori alkoholi in njegove sestrane družine mnoge ganili do solz. — Nekaterim gotovo ni bilo povšeč, pa kdo more vsem ljudem ustreči! Zavedajmo pa se, ako hočemo vzgajati dobro in pošteno mladino, moramo jo obvarovati alkohola, ki je strup. Po kratkem odmoru smo poleteli na Dunaj v cesarjev grad Schönbrunn. Tov. nadučitelj nam je bil tolmač, a tov. učiteljica nam je razkazovala razne sobane in parke, da smo slednjič dospeli do menažerije. — Tu smo videli raznovrstne živali tujih pokrajin. Prav žal nam je bilo, da smo se morali posloviti. Ozrli smo se še zadnjič na visoki zvonik sv. Štefana. Veseli in zadovoljni smo se razšli v nadi, da se skoro snidemo na četrtem roditeljskem sestanku. Sestanek je posetilo učiteljstvo iz Trebnega, domači župnik Vidmar in predsednik kraj. šol. sveta g. Fr. Prijatelj.

## Štajerske vesti.

—š— Štajerski dež. šol. svet je sklenil ustanoviti v slovenskem Hrastniku nemško enorazrednico in odobril, da se šulferajnska šola v St. Lenartu izpremeni v trirazrednico. Živimo pač v Bienerth-Stürgkhovi dobi!

—š— Večer malih priredi ženska podružnica Ciril-Metodove družbe za Ptuj v Narodnem domu dne 13. marca 1910 točno ob 7. uri zvečer. Večer obsega govor, deklamacije ter dve igri „Prijatelj“ in „Prijatelj mladine“. Vstopnina je namenjena v prid Ciril-Metodovi družbi.

—š— Za naslednika J. Schmoranzerja kot okrajnemu šolskemu nadzorniku v okrajih Maribor, St. Lenart in Slov. Bistrica pride s 1. septembrom t. l. po zatrdilu graške „Tagespost“, ki pravi, da to ve iz zanesljivega vira, mož, ki je „nationales in wandfrei“. Pri znanjih naših razmerah tudi drugega pričakovati ni, da bo to — Nemeč!

—š— Zadnja imenovanja deželne šolskega sveta. Za nadučitelja na nemških razredih krčevinsko-leitersperske ljudske šole je imenovan nadučitelj v Pobrežju Tomaž Wernitznik, na slovenskih razredih Ferdinand Reich; za nadučitelja v Žitah Tschutschek, v Središču Anton Kosi. — Za def. učitelja, oz. učiteljico v Zidanem mostu Al. Bučar iz Dobrne, v Trbovljah-Vodah prov. učiteljica Ana Gorjupova v St. Lovrencu na Dravskem polju prov. učitelj J. Zel. — Prestavljen je nadučitelj Šimen Vodenik iz St. Jurja ob Pesnici v Limbuž in učiteljica Tinca Bregantova iz Središča v Ko-

njice. — Upokojenemu učitelju v Sv. Križu pri Slatini Francu Wesiaku se je izrekel priznanje. — Deželni šolski svet je izrekel enorazredni hrastniški nemški šoli pravico javnosti.

—š— Nemški klerikalci in slučaj Schmoranzera. „Nar. Dnevnik“ piše: Nemški klerikalni listi ostro obsojajo nacionalno gonjo proti Schmoranzerrju in pravijo, „da se ne da tu nič več doseči“. Naravno: ako se uresniči vest, da pride na Schmoranzerrjevo sedanje mesto Nemeč, nam je Slovencem s tem že itak zadana več ko dovolj težka rana in je za enkrat po mnenju nemških klerikalcev zadosti. Opozarjamo še enkrat slovenske merodajne kroge na to zadevo.

## Goriške vesti.

—g— Iz seje c. kr. okr. šol. sveta za goriško okolico. Vzela so se v znanje uradna naznanila, med temi, da je potrdil dež. šolski svet ustanovitev enorazrednice za Gorjače-Malovše, Kostanjevica-Ukanje in Šeberjak. Dovolila se je prva petletna Blažici in četrta Leban Karolini. Dovolilo se je več dopustov zaradi bolezni ter namestitve suplentinje. Dovolilo se je dve podpori, en predjem in razdelilo 1000 K nagrad za šolske vrte. Dve prošnji za razširjenje v trirazrednico, oz. štirirazrednico se je odstopilo pomnoženemu odboru s priporočilom. Likvidiralo se je razne račune ter dovolilo poprave.

## Istrske vesti.

—i— Istrski deželni šolski svet. Ravnatelj ital. učiteljstva v Kopru, Anton Larcher, je imenovan članom istrskega dež. šol. sveta za ostali čas tekoče funkcijske dobe.

—i— Odlikovanje. Minister za uk in bogočastje je podelil naslov ravnatelja voditelju ljudske šole na Voloskem, Franu Uršiču, povodom njegovega stalnega upokojenja. Čestitamo!

## Splošni vestnik.

Učiteljica in gospodinjstvo. Nimam namena odgovarjati člankom tovarišice o celibatu, dasi sa mi ravno ti dali povod k mojemu stavku. V enem teh člankov je neka tovarišica mnenja, da so učiteljice le naj moži in postane žena, ker le tako, če sama izkusi, zamore poučevati dekleta ljudske šole v gospodinjstvu, oz. materinstvu. Koliko učiteljice pa je, ki same ne umejo ničesar ne o tem in ne o onem, ko postanejo žene in se morajo še pustiti poučevati. Kako naj tedaj poučujejo druge? Zatorej, da na kratko povem, bi se naj bodoče učiteljice že na zavodu pripravljale na poklic za slučaj, da postanejo žene in matere. Kakor se uče na moskih zavodih učiteljski pripravniki o kmetovalstvu, tako naj bi se na ženskih zavodih poučevala dekleta v gospodinjstvu, oziroma materinstvu. Tako bodo šele zmogljive poučevati ljudskošolske učenke v istem predmetu. In sicer naj bodo za ta predmet tudi na ljudski šoli odločene posebne ure. Da je ta pouk epohalnega pomena za povzdigo izobrazbe preprostega ljudstva, bi pokazali večletni poizkusi. Le začeti je treba. Vem, da bi se lahko o tej stvari pisale dolge razprave, pa to prepuščam drugim, starejšim in bolj izkušenim tovarišem in tovaršicam. B---a.

Igrokaz. Kakor znano, prinaša „Zvonček“ večkrat igrokazne prizore. Seveda so ti zato, da jih uporabljamo. Pa kako jih naj uporabljamo, da bodo obrodili dober sad? Poizkušala sem že enega teh igrokazov z učenci uprizoriti, pa zapazila sem več nedostatkov, zato sem opustila. Morda mi bo lahko kateri izmed cenj. tovarišev ali tovaršic odgovoril na vprašanje, kako naj te igrokaze v šoli uspešno uporabljamo?

Novi kolki. Opozarjamo, da postanejo kolki izdaje iz l. 1908. z 31. marcem neveljavni, in bo treba trgovske knjige, menice in račune dati nanovo uradno vidirati, in sicer do 1. apr. 1910. Stari kolki se še lahko zamenjajo do 31. maja, pozneje so pa sploh neveljavni.

Odobrenje Žirovnikovih „Narodnih pesmi“ za šolsko mladino pričakujemo vsak čas. Toliko časa prosimo počakati z naročevanjem.

Učiteljska tiskarna.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovaršice: Jakob Furlan iz Ljubljane; Janko Likar iz Ljubljane; Pavla Buh, M. Kavčič, Anica Tomec in Marija Rupnik, vse iz Idrije; M. Brezovar, A. Lunaček in M. Trost, vsi iz St. Ruperta na Dolenjskem; Marica Čičigoj iz Pečin pri Slapu ob Idriji; Albin Miklavčič iz Smasta pri Kobaridu; Anton Petriček iz Žalca; Ljudevit Žerjav iz Brezovice v Istri; Bogomila Volaričeva iz Sentviške gore na Goriškem; Anton Leban iz Komna; Anton Marčelj iz Materije; M. Čurk z Razdrtega na Notranjskem; Angela Gerčar iz Zameška pri Raki; M. Tramšek, Ivana Tramšek, A. Daneu in L. Petrič, vsi iz Sromelj pri Brežicah; Pet. Jan. Ipavc iz Svetega pri Kemnu; Franjo Rigler iz Hotiča; Andrej Cvar iz Vel. Poljan; Jos. Zemljčič od D. M. v Brezju pri Mariboru; Zdravko Mikuž, Marica Barle

in Angela Zuro, vsi iz Prečine pri Rudolfem; Roza Pichler iz Grosupljega; Ivan Kalan iz Velesovega; Anton Možina iz Berij na Goriškem; Gregor Leonardis iz Kravčevega potoka v Istri; Alojzij Račič iz Boštana; Rudolf Zoré iz Predoselj; Matko Bartel in Ana Erzinova iz Semiča; Hinko Legiša iz Škofelj; Fran Miklavčič iz Livka; šolsko vodstvo iz Sv. Marjete ob Pesnici (5 K); Angela Čendom in Fr. Jereb iz Ospega; Ana Mally in Fran Luznar iz Primskovega; Ivan Paulšek in Maks Smole iz Račjega na Štajerskem; August Korbar in Lona Dolinšek iz Preserja; Ivan Kuhar iz Krtine; Ferdinand Juvanec, Leopold Kopač, Albin Stritar, Vinko Zaletel, Marija Peteros in Evgenija Kalan, vsi iz Postojine; Valentin Ivanuš, Fanika Juvanec in Adela Pogorelec iz Velike doline; Peter in Vilijelmina Repič iz Unca; Joško Bergant iz Turjaka; Rudolf Horvat in Marica Dogvan iz Zagorja na Notranjskem; Pavla Hmelak iz Poljubinja pri Tolminu; Josip Žirovnik, Franja Strle in Ana Zevnik iz Gorij; Anton Maslo iz Pasjaka v Istri; Olga Miklavčič iz Idriškega pri Kobaridu; Ivan Schmeidek iz Rov; Josip Gorišek iz Dublič pri Črnomlju; Anton Sila in Marija Habe iz Brusnic pri Rudolfem; Ivan Benedičič, Marija Benedičič in Fani Čerov iz Škocjana pri Mokronogu; Ivan Šemrl iz Lesec; Fanči Grošelj iz Krašnje; Ivan Pezdčič, Fran Ivanc, Vilibald Rus in Alojzij Novak, vsi iz Kranja; Fran Lavtižar in Marija Fajdiga iz Smartnega pod Šmarno goro; Ivan Kutnar iz Žužemberka; Marica Repič iz Dol. Trebuša; Anton Krmac iz Vipolž; Janko Muren iz Draščice; Luka Knific iz Trstenika; Anton Žibert iz Ježice; Srečko Mahor iz Makol na Štajerskem; Angela Trošt iz Julij Slapšak iz Vodice; Stipko Ferluga iz Opčin s tem-le besedilom:

Blagovoli kron deset  
v kaso za konvikt sprejet;  
zraven pa beseda ta  
pride mi iz dna srca:  
„Kdor mi daje kroni dve,  
živja dneve naj krasne!“  
Stefan, Jože, Openke.

Konfiscirani narodni kolek. V Gradcu so razveljavili razsodbo ljubljanskega dež. sodišča, ki je razveljavilo konfiskacijo kolka „20. IX.“ ter torej konfiskacija ostane veljavna. Domovina je rešena!

Naš rojak dr. Boris Zarnik je imel 7. marca na vseučilišču v Würzburgu javno inavguralno predavanje in disputacijo, na kar postane docent würzburgskega vseučilišča.

Na drugi milijon Češke šolske Matice je do 4. t. m. bilo nabranih 13.202 K 36 vin.

Roseggerjev fond je že zbran. Podpisan je zadnji tisočak in je torej zbranih dva milijona kron za „Schulverein“.

100.000 K „Legi Nazionale“ je zapustil nedavno v Splitu umrl odvetnik Henrik Čiudinca.

J. V. Havliček a bratr v Podčbradech (Češko), slavnoznani leta 1887 založeni izvozni dom modnega in platnenega blaga, pošilja na zahtevo novo sestavljeno zbirko novosti, spomladnih in letnih, modnega blaga in sukna za dame in gospode, blaga za kostume, obleke in bluže, najboljšega zefira, priznane najboljšega platna, opreme za neveste, najizvrstnejih damastov, raznih tkanin, namiznih in kavinskih garnitur, brisač, robecev itd. Priporočamo to realno in solidno češko podjetje najtopleje učiteljstvu. Pri sklicevanju na naš list pošilja vzorec brezplačno.

## Iz slovanskih pokrajin.

○ Etnografsko razstavo v Zagrebu mislijo prirediti l. 1911. na iniciativo hrvaške sokolske zveze. Te dni se vrši tozadevna anketa strokovnjakov.

○ 50letnico pisateljskega in zdravniškega delovanja je praznoval 6. t. m. v Belgradu srbski politik, pisatelj in zdravnik dr. Vladan Gjordjevič. Slavnosti so se med drugimi udeležili akademija znanosti, naučno ministrstvo in društvo zdravnikov.

○ Grof Ivan Drašković, znani hrvaški velikaš in član ogrske magnatske zbornice, je v 67. letu starosti v nekem sanatoriju na Dunaju umrl.

○ Prof. dr. Otokar Hostinsky, slavni češki muzikalni estetik, je umrl v Pragi dne 19. pret. m. Pokojni profesor je spisal več estetičnih razprav, tako n. pr. „Vera in umetnost“, „O najstarejših sledih evropske umetnosti“, „Darvin in drama“. Strokovnjak pa je bil v muzikalni estetiki in je glasbi Smetane pripomogel do popolne zmage.

○ Poljaki v Moskvi. Po statistiki minolega leta živi v Moskvi 18.620 Poljakov, dočim jih je bilo pred petimi leti le 3700.

○ Prvi slovaški dnevnik je prišel izhajati v Budimpešti z imenom „Slovenský denník“. Urednik mu je znani slovaški rodoljub Hodža.

○ Jubilej slovaških „Narodnih Novin“. Letos se dovršuje petdeseto leto, od kar so priče izhajati „Pešt-Budimske vedomosti“, ki so pozneje sprejele ime „Narodne novine“ in se preselile v Turčanski St. Martin, središče slovaškega duševnega življenja. Ta list je bil dolgo ognjišče slovaški politiki in kakor tak je moral pretrpeti najhujša preganjanja in šikane od strani Madjarov. A vzdržal se je vendarle.

○ Strupene kače v Bosni in Hercegovini. Glasom uradnega izkaza bosanske deželne vlade je bilo leta 1907. ubitih 9741 strupenih kač. Pitenih pa je bilo istega leta 206 ljudi in 9141 živali; umrlo je od teh 8 oseb in živali je poginilo 2041. Zaradi tolikih nesreč je vlada razpisala nagrado 50 stotink za vsako strupeno kačjo glavo, in uspeh je bil presenetljiv: samo leta 1909. je vlada za 271.685 glav plačala kmetom 135.842 K 50 st.

## Razgled po šolskem svetu.

— Germanizacija na Hrvaškem. Po statističnih podatkih iz leta 1909. je bilo lanske leto na Hrvaškem 32 nemških šol, in sicer 16 javnih, 10 konfesionalnih. — Pravkar je hrvaška vlada dovolila, da se osnuje v Zagrebu samem nemška višja ljudska šola. Nemški živelj na Hrvaškem se torej, kakor je razvidno iz teh podatkov, silno krepi in če pojde tako naprej, bo imela Hrvaška v najkrajšem času svoje nemško vprašanje.

— Učiteljica, žrtev spiritizma. Iz Kojetina na Moravskem poročajo: Tukajšna učiteljica Pacholikova, ki se je veliko pečala s spiritizmom, ter je bila navzoča že na mnogih spiritističnih sejah, se je pustila hipnotizirati, da bi mogla govoriti s svojim ljubimcem. Ko se je zopet prebudila, so se pojavile sledi slaboumnosti, da so jo morali odvesti v blaznico v Kromeriz.

— 988.236 K 89 stot. imajo že Čehi nabranih za svoj milijonski dar „Osrednji šolski Matici“.

— Pravno fakulteto v Cetinjah hoče ustanoviti knez Nikola. Bila bi to ne toliko znanstvenega, kolikor praktičnega pomena: vzgojevati in izobraževati državne upravne uradnike. Predavalo bi se: narodno gospodarstvo, upravno pravo, kazensko pravo, sodni red in državno pravo. Slušatelji bi smeli biti državni uradniki, ki so dovršili najmanj nižjo srednjo šolo. Profesorje bi poklicali iz Rusije.

— Praktičen pouk v chikaških šolah. V Grahamovi višji šoli, ki jo obiskuje 562 učenk in učencev, so nedavno poučevali otroke, kako je mogoče iz cenejšega mesa napraviti okusne jedi ali pečenke in kako treba rezati meso. Učiteljice so najprej narekemale otrokom velik popis o pripravljavanju jedil iz mesa, nakar je prišel v šolo mesar, oblečen v belo obleko. Pripeljali so mu obilo mesa in potem je otrokom razkazoval, kako je treba rezati meso. Pri tem se je razrezalo toliko mesa, da bi zadostovalo za deset rodovin, in sicer za vsako po deset funtov. Meso so potem razdelili med one otroke, ki so najboljši pri pouku.

## Z gospodarskega polja.

— Zavarovanja brezposelnih na Danskem. Število uradno priznanih podpornih blagajnic je od 34 v letu 1907/08. s 64.789 moškimi in 5560 ženskimi zavarovanci na Danskem naraslo v letu 1908/09. na 44 blagajnic z 77.202 moškimi člani. V obeh poslovnih letih so imele te podporne blagajnice 213.124 kron in 1.335.006 dohodkov; v zadnjem znesku je vseh 150.083 K državnih in 84.546 K občinskih prispevkov. Izdatki so narasli v istem času od 238.267 K na 1.447.526 K. Čisto imetje izkazuje konec leta 1908-1909. 901.564 K. Državna podpora je znašala za drugo leto 576.159 K. Brezposelnih v strokovnih društvih je bilo leta 1906. — 306.863, leta 1907. — 282.282 in leta 1908. — 727.830. Skrb za brezposelne se torej v primeroma malih razmerah dežele ugodno razvija.

— Čebelarstvo razstavo v večjem obsegu otvora meseca maja na Dunaju. Ali se zanjo zanimajo tudi slovenski čebelarji?

## Raznoterosti.

× Čez devet let se je vrnil deček. Pred nekaj dnevi je prišel v Milan krog 15letni deček, ki je pripovedoval na policiji, da je ušel neki madjarski ciganski družbi, ki ga je pred devetimi leti staršem ugrabila. Konstatiralo se je po daljnih poizvedovanjih, da je deček sin Drag. Simona iz Biseglie. Ko se je deček nato povrnil k staršem, je čakala v Bisegli njegov prihod velikanska množica ljudi, krog 20.000. Vse ljudstvo je jokalo ganjenosti, ko je oče takoj, ko je sin izstopil iz vlaka, ga prepoznal in ga v silni radostni razburjenosti objemal brez konca in kraja. Nato je vsa množica spremljala voz, v katerem sta se peljala oče in sin, v mesto do Simonove hiše. Tam je iz okna gledala siva ženska — mati dečkova, ki je tekom zadnjih devet let od skrbi in žalosti osivela. Takoj, ko je deček stopil iz voza, ga je prepoznala.

× Koliko nikotina obsegajo avstrijske smodke in svačice. Potom kemične analize v tobačni tvornici v Heimburgu se je dognalo, da obsega nikotina: rosita 0-97, operas 1-28, portorika 1-29, britanika 1-38, kuba 1-59, trabuka 1-73, regalitas 1-76, viržinka 2-60 in ces. viržinka 3-20%; dalje: drama 1-32, štambul 1-60, nil 1-69, ogrska 1-78, virginija 1-94, šport 1-98, dama 2, memfis 2, sultan 2-03, hercegovina 2-23%

## Lisnica uredništva.

Minka: Dokler nam ne javite svojega pravega imena, ne moremo priobčiti Vašega spisa. — Dixi: Porabimo prihodnjič, saj bo še aktualno. Za danes je bilo drugo že stavljeno. — Nekdo od nekod: Prejeli smo oboje in priobčimo prihodnjič. — Članek o Ellen Keyevi, ki govori o materinstvu in ženskem delu izven njenega doma, objavimo danes teden.

## Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 116. Kranjsko. 111—1

Za nadzorstvo poštinske naselbine „v Zatišju“ pri Cerkljah na Gorenjskem v l. 1910. se razpisuje mesto voditelja in treh nadzorovateljev, oziroma voditeljice in treh nadzorovateljic iz učiteljskega stanu. Najprej odrinejo tje kaj za štiri tedne dečki pod nadzorstvom moškega osebja, njim slede za enako dobo deklice pod nadzorstvom ženskega osebja.

Nadzorstveno osebje bode imelo „v Zatišju“ brezplačno stanovanje in hrano. Voditelj oziroma voditeljica prejmeta vrhutega še nagrado po 100 K; nadzorovatelj, oziroma nadzorovateljica pa nagrado po 75 K.

Prosilec in prosilke, ki reflektujejo na to ali ono izmed zgoraj označenih mest, naj vlagajo svoje prošnje pri podpisnem predsedstvu mestnega magistrata najkasneje

do 31. marca t. l.

Predsednik:  
Iv. Hribar l. r.

St. 360. Štajersko. 112—1

V političnem okraju Celje razpišejo se za sledeče ljudske šole učiteljske službe v stalno nameščenje:

- 1.) na petrazredni deški ljudski šoli s 3 paralelkami v okolici Celje, (I. krajevni razred) mesto učitelja;
- 2.) na dvorazrednici v Orlovici, okraj Vransko, (II. kr. razr.) mesto učiteljice (s prostim stanovanjem);
- 3.) na trirazrednici v St. Lenartu nad Laškem, (II. kr. razr.) mesto nadučiteljice.

Pravilno opremljene prošnje se naj predpisanim službenim putem vložijo

do 10. aprila 1910

pri dotičnih krajskih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet Celje,  
dne 7. marca 1910.

Dober tek je dobra stvar,  
Zanemarjaj je nikar!  
Dober tek imaš vsak dan,  
Ako vživaš

52—9



## Najboljši želodčni likér!

Sladki in grenki.

Ljudska kakovost liter K 2-40  
Kabinetna kakovost „ „ 4-80  
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Svarilo pred ponaredbami!

Nasim rodbinam priporočamo 52

- Kolinsko cikorijo -

Slavnim šolskim vodstvom in gg. učiteljem vljudo priporočam svojo

## izvrstno urejeno knjigoveznico.

Izvršujem vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela.

Za šolske in druge knjižnice sem upeljal posebno trpežno in lično vezavo, namreč v celo močno platno ravno za isto ceno kakor do sedaj pol platno. Pri večjih naročilih 10% popusta.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

**Anton Janežič**

knjigovez 12—5

Ljubljana, Florijanske ulice 14.

11—2

## Premierl & Jančar

Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Lastni izdelki oljnatih barv, lakov, firnežev in steklarskega kleja. Velika zaloga kemičnih in rudinskih barv. Barv za umetnike. Vse potrebščine za slikarje in pleskarje. Točna postrežba, cene nizke. Za obilna naročila se priporoča. PREMIERL & JANČAR trgovina oljnatih barv na drobno in debelo.

## Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 52—34

## Marije Jirsově

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov cefira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci blaga zastoj in franko.

## Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izberi po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paletu za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih.

Gg. učiteljem in učiteljicam popust za »Učiteljski konvikt«. 12—2

## Knjigarna

## L. Schwentner

Ljubljana, Prešernova ulica 3

priporoča nastopne novosti:

Aškerc A.: Akropolis in piramide. Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3—, eleg. vez. K 4-50. 30—25

Cankar Ivan: Za križem. Obsega 13 novel in črtic z epilgom. — Broširano K 3—, eleg. vez. K 4-50.

Levstik Vladimir: Obsojenec. Vsebina: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Rikard Malloprou. Broš. K 2-50, eleg. vez. K 3-50.

Milčinski Fran: Igračke. Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K. Murnik Rado: Jari junaki. Humoreske. Br. K 2-50, el. vez. K 3-50.

## J. Jax

Ljubljana  
Dunajska cesta



Šivalni stroji,  
kolesa in  
pisalni stroji.

46—4

## Popolna razprodaja!

Ker je nastal v moji trgovini požar ter je zaraditega blago nekoliko pokvarjeno, prodajam vse v moji trgovini se nahajajoče blago, kakor: klobuke, slamnike, trakove, otroške čepice, damske športne kape, svilo, rokavice, pasove iz elastike, igle in drugo za vsako ceno, dokler je kaj zaloge.

Obilnega obiska prosi

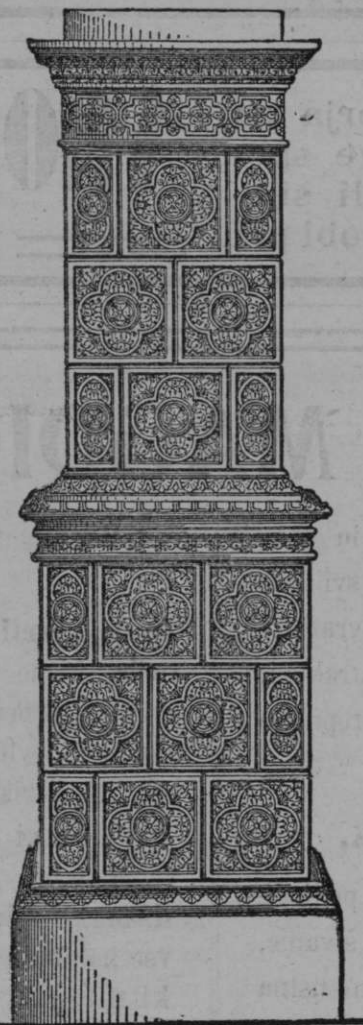
44—1

**Minka Horvat**

Sv. Jakoba trg.

Bahovčeva hiša.

Največja in najstarejša tovarna



lončenih pečij in lončenih izdelkov

## A. Drelse Ljubljana

Priporoča se slavnemu občinstvu in njenemu učitelstvu v naročilo na

## štedilna ognjišča in peči

preprosto in najfineje izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih kar najbolj strokovnjaški, zanesljivo in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam znaten popust. — Mnogokrat odlikovan. — Ilustrovani ceniki so na razpolago. 46—4

## Važno!

Pri nakupu oblačilnega blaga za dame in gospode navadno do najfinejšega izvolite se ozirati na priporočljivo narodno manufakturno trgovino

## Hedžet & Koritnik

Tekališče Verdijevo in Šolska ulica v Gorici. 6—4

Ravnokar došlo najnovejše modno blago za spomladansko sezijo.

Vzorci na zahtevo poštne prosti.

## Lak za šolske table

črn in medel

## : Olje proti prahu :

priznana najboljša prodaja

## Adolf Hauptmann

v Ljubljani.

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Zahtevajte cenike! 52—2

Spomlad 1910.

Spomlad 1910.

Blagovolite pisati po vzorce!

## V. J. Havliček a bratr

v Poděbradech na Češkem

izvozni dom zal. l. 1887 mod. sukna in rokodelnega blaga priporoča v splošno priznani najboljši kakovosti

modno blago, sukno, cefir.

Spomladne in letne novosti 1910.

Blago za plesne obleke, opreme za neveste damast, kanafas, Havličkovo blago, robce, brisače, namizne in kavne garniture, platno. 26—8

Vzorci franko. — Tu dobite najboljša.

1 kos Havličkovega blaga „Kvetuse“ 23 m za 16 kron.

1 kos Poděbradskega Laženskega blaga 23 m za 22 kron 40 vin.

1 zavoj 40 m ostankov letnih in zimskih okusno združenih od 2—8 m za 18 K. Franko po povzetju.

Od teh ne pošiljam vzorcev. Le pri nas vse dobro.



## Kri!

## Moč!

## Zdravje!

dobe, ohranijo dotični, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, Puro, Somatose, Sanatogena, redilnih soli, mesnih izvlečkov, juhinah začimb, otroških mok itd. — pijejo Sladin. Pri tem si prihranijo mnogo denarja pri gospodinjstvu, kakor tudi na sladkorju in mleku. Ta vesela in gospodarsko velevažna vest oznanja še sledeče: Vsem, ki se čutijo slabe in bolehe in hočejo okrepiti svoje telo, doječim materam, dojkam in dojenčkom, ki se ne hranijo z materinim mlekom, priporočamo Sladin, to je dr. pl. Trnkóczy-ja sladni čaj. En zavoj, 1/4 kg vsebine, velja 50 v, se dobi povsod. Po pošti najmanj 5 zavojev iz glavne zaloge lekarnarja pl. Trnkóczy-ja v Ljubljani, Kranjsko. Sladin je najbolj prirodno redilno živilo. Prekaša na dobroti in ceni vsa druga tovarniško izdelana redilna živila. 12—3 Na tisoče zahvalnih pisem potrjuje to.



52—6

# Avgust Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo 52-8  
stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd.  
Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate  
za fizikalne poizkušnje.  
Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

# Marija Tičar

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 26

priporoča slavnemu učiteljstvu in pisar-  
niškim predstojništvom svojo na novo  
otvorjeno in bogato opremljeno trgo-  
vino s popirjem in vsemi šolskimi  
potrebščinami. 12-2

# Naznanilo!

Tvrda Ivančič & Kurinčič vljudno na-  
znanja vsem svojim cenjenim odjemalcem  
v mestu in na deželi, da je

## preselila

svojo manufakturno trgovino iz Nadškofijske ulice št. 5

v Gosposko ulico št. 11 (Via G. Carduci).

Pri tej priliki vljudno naznanja slavnemu občinstvu, da sva povečala svojo  
trgovino s tem, da sva vpeljala razno modno blago. — Cene nizke, blago prve  
vrste, postrežba strogo slovanska. — Priporočava se za nadaljno naklonjenost in  
obila naročila. Z odličnim spoštovanjem

6-4 Ivančič & Kurinčič manufakturna in modna trgovina  
Gorica — Gosposka ulica št. 11.

# Valentin Lapajne

:-: pred šolo v Idriji :-:

priporoča svojo bogato zalogo vseh risalnih in  
pisalnih potrebščin, kakor tudi zalogo vseh učnih  
:-: knjig za ljudsko šolo in realko. :-:

Velika izbira razglednic mesta  
Idrije in idrijskega rudnika.

## Svarilo!

Kdor hoče kupiti šivalni stroj, naj se ne da  
vplivati po oznanilih, ki imajo namen, pod  
iznabo imena 24-1

## Singer

prodajati rabljene stroje, ali pa take, zastarelega  
sistema. Opozarjamo na to, da se naši šivalni  
stroji ne oddajajo prekupovalcem, temveč se v  
lastnih prodajalnah prodajajo direktno občinstvu.



Le v prodajalnah, ki  
imajo takele izobeske,  
se dobe originalni Sin-  
gerjevi šivalni stroji.

## Singer Co.

delniška družba šivalnih strojev.  
Kočevje, Glavni trg.

# Čebele

v koroških kmetskih sodih (ki  
so večji kot kranjski), 1/2—3/4 pre-  
delani, in sicer sod po 12 K  
prodaja: **J. Jekl**, učitelj  
in načeln. čeb. društva, pošta  
Galicija na Koroškem.

☞ Za živ dolaz se jamči. ☜

Učitelj Pet. Dusik (Češko) piše 1909: „Poslani panj se  
je zelo hitro in močno razvil; 10. junija prvi roj, 18. drugi  
in 20. tretji.“

Nadučitelj Fr. Zankinger (N.-Avstr.) 1909: „S poslanimi  
čebelami zelo zadovoljen! Pošljite mi...“

Za priporočitev pri kupcih se prosi.

35-2 Kamnoseški izdelki iz marmorja za  
cerkvene in pohištvene oprave spo-  
minki iz marmorja, granita ali sije-  
nita, apno živo in ugašeno se dobi pri

# ALOJZIJU VODNIKU

kamenarskem mojstru

= Ljubljana =  
Kolodvorska

= ulica =

Modna in športna trgovina

## Modna in športna trgovina

Svilnato blago, baržuni, pliši in ten-  
čice, čipkasto blago, žipke, vložki, svilnate  
vezenine, Jabots, fichus, damski ovratniki  
in kravate, svilnati in baržunasti trakovi,  
pozamentirja, porte, žnore, resice, krepince,  
krepi in flori za žalovanje.

## Šerpe iz svile in čipk.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge  
in odeje za vozičke, sukanec za šivanje,  
pletenje in vezenje. Dišave, mila in ustna  
voda. Narodne vezenine, zastave, trakovi  
in znaki i. t. d. 52-7

# P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

Nasproti glavne  
pošte.

Perilne, volnene in svilnate

## bluze

spodnja krila iz batista, klota, listra in  
svile, hišne halje, predpasniki, vse vrste  
damskega perila, moderci, pasovi, rokavice,  
domači čevlji, galoše, nogavice, solčniki,  
dežniki, štrikane jope, čepice in gamaše za  
šport, žepni robci, kopalno perilo.

Posebni oddelek v I. nadstropju za  
damske klobuke, slamnike, oblike in  
vse nakitne predmete za klobuke, pajčolani,  
kitničarija in delavnica za moderniziranje  
klobukov, žalni klobuki vedno na skladišču  
i. t. d.

Oddelek za gospode:

## Klobuki, cilindri, slamniki, čepice.

Srajce, spodnje hlače, spalne srajce, pred-  
prsniki, ovratniki, zapestnice, žepni robci,  
nogavice, rokavice, kravate, naramnice,  
podveze, dr. Jagrovo zdravstveno perilo,  
dežniki, dežni plašči, galoše, gamaše, odeje  
za potovanje, palice, ščetke za obleko, lase  
in zobe. Za turiste: pelerine, nahrbtnike,  
dokolenice, gamaše, plezalni čevlji, palice,  
vrvi, cepini, dereze, aluminijeve posode,  
thermos. Potrebščine za sankanje,  
tenis in lovce. — Sokolske potrebščine.

Nasproti glavne pošte.

## Učiteljska tiskarna pripo- roča sledeče knjige:

Učne načrte za Kranjsko za eno- in K  
dvorazrednice po . . . . . —50  
od tri- do osemrazrednice po . . . . . —60  
Načela za obči načrt ponavljalne šole —25  
Cesarska pesem, čveteroglasna . . . . —14  
Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja 4-  
Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I. 4-  
Besedilo k Adamičevi spevoigri . . . —10  
Štupar, O prvinah in spojinah . . . 1-50  
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave  
in trdne zobe . . . . . —20  
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu 1-20  
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko —20

## Mladinski spisi:

A. Rapè: Mladini I. . . . . 1-  
J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julčka I. 1-  
E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I. 1-  
A. Rapè: Dane . . . . . 1-

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.

# Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 Ljubljana Gradišče št. 4

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

## uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastonj in franko. Tudi vse  
tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in lito-  
grafsko stroko spadajoča dela ter jih iz-  
vrši točno, okusno in po solidnih cenah.  
Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča  
sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem  
razun vseh najnovejših tiskovin  
za ljudske in meščanske šole  
posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste  
poštne tiskovine za šolsko uporabo.  
Vse uradne in vse knjigovodstvene tisko-  
vine za obrtno-nadaljevalne šole, pri-  
rejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku.  
Vse tiskovine za otroške vrtce. Razne  
mape za uradne spise, za šol. matico  
iz posameznih listov, za zbirko normalij  
itd. Spominske liste za dečke in de-  
klice, izdane od Slovenske šolske matice.  
Podkladke, ovojni papir, pivnik, pi-  
semski papir za šolsko uporabo.